



LAUKAAN KUNTA

ESIOPETUKSEN OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA

Liitteeksi opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmaan



7.6.2023

Sisällys

1. Johdanto	3
2. Opiskeluhoollon keskeiset tavoitteet ja periaatteet	4
2.1. Opiskeluhoollon suunnitelmat	5
3. Opiskeluhoollon kokonaistarve ja käytävissä olevat opiskeluhoitopalvelut	7
4. Esiopetuksen toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi	7
4.1. Opiskeluhooltoryhmät	9
5. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi, yksilökohtainen opiskeluhoolto	10
5.1. Lapsen ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin	11
5.2. Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen ja opiskeluhoitokertomuksen laatiminen	12
5.3. Lapsen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet	14
6. Yhteistyön järjestäminen lasten ja heidän perheidensä sekä esiopetuksessa työskentelevien ja muiden lasten hyvinvointia tukevien tahojen kanssa	14
7. Suunnitelmat lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta, häirinnältä sekä kriisisuunnitelma	16
8. Lähteet	18

1. Johdanto

Laukaan esiopetussuunnitelma on laadittu valtakunnallisten opetussuunnitelman perusteiden pohjalta yhtenäiseksi työkaluksi esiopetusryhmien käyttöön. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet on perusopetuslain mukainen määräys, jonka mukaan Laukaan kunnan esiopetuksen opetussuunnitelma laaditaan ja esiopetus toteutetaan. Opetussuunnitelman laatimista ohjaavat perusopetuslaki ja -asetus sekä esiopetuksen tavoitteita määrittävä valtioneuvoston asetus. Opetussuunnitelma on päätös esiopetuksen tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä, huoltajien ja esiopetuksen henkilöstön yhteistyöstä sekä opiskeluhoollon keskeisistä periaatteista ja toimintatavoista. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa (L1287/2013) säädetään mm. esi- ja perusopetuksessa olevan oppilaan opiskelijan oikeudesta opiskeluhooltoon ja sen järjestämisestä.

Laukaan kunnassa esiopetusta järjestetään kouluissa ja päiväkodeissa. Tavoitteena on paikallisen esiopetuksen opetussuunnitelman avulla toteuttaa yhtenäistä ja laadukasta esiopetusta huomioiden Laukaan kunnan erityispiirteet. Esiopetuksessa painotetaan lapsilähtöisyyttä, yhteisöllisyyttä, monipuolisia työtapoja, toiminnallisuutta sekä vanhempien osallisuutta. Tärkeää on myös toiminnan jatkuva arviointi ja kehittäminen.

Esiopetusta annetaan vähintään 700 tuntia vuodessa ja esiopetuksessa noudatetaan koulujen lukukausirytmiiä. Esiopetus on maksutonta ja esiopetuspäivään kuuluu ohjattu ruokailu. Esiopetuksessa taataan turvallinen toiminta- ja oppimisympäristö. Esiopetuksen tavoitteena on parantaa lapsen oppimisedellytyksiä ja turvata riittävät taidot lapsen siirtyessä kouluun. Esiopetuksessa huomioidaan ja kunnioitetaan erilaisia perheitä, kulttuuritaustoja ja uskontoja. Tarvittaessa järjestetään yksilöllistä toimintaa ja arjen ratkaisuja, jos lapsi ei osallistu yhteiseen toimintaan. Tällä hetkellä Laukaan kunnassa esiopetusta annetaan suomen kielellä.

Opetushallitus uudisti opetussuunnitelmien perusteita ja määräyksiä opiskelijahuoltolain mukaisiksi käsitteistön vaihdoksen myötä. Opetuksen järjestäjän tulee laatia kutakin koulutusmuotoa koskeva opiskeluhoitosuunnitelma. Esi- ja perusopetuksessa siirrytään käyttämään oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaista termiä opiskeluhoito oppilashuolto-käsitteen sijaan, jolloin termi on jatkossa yhtenäinen kaikissa eri koulutusmuodoissa. Esiopetusta ohjaavista säädöksistä poiketen tässä asiakirjassa (kuten esiopetussuunnitelman perusteissa) käytetään oppilaasta esiopetukseen paremmin soveltuvana sanaa lapsi ja oppimisen ja koulunkäynnin tuesta nimitystä kasvun ja oppimisen tuki. Opiskeluhoitosuunnitelman tekstissä huomioidaan ajantasainen lainsäädäntö, muuten oppilas- ja opiskelijahuoltolain rakenteita ei ole muutettu.

Laukaan aiempi oppilashuollon käsikirja on päivitetty nyt **opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmaksi**. Se sisältää Laukaan kunnan kutakin koulutusmuotoa koskevat opiskeluhoitosuunnitelmat. Laukaassa opiskeluhoollon ohjausryhmä kokouksessaan 18.4.2023 linjasi, että esiopetuksen ja lukion suunnitelmat liitetään erillisinä liitteinä opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmaan.

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma korvaa paikallisen esiopetussuunnitelman luvun opiskeluhoollon osalta. Opiskeluhoitosuunnitelma sisältää opetuksen järjestäjäkohtaisesti määritellyt opiskeluhoollotyön tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhoollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta) sekä esiopetuyksikkökohtaisesti tarkennetut tiedot asiakokonaisuuksista 1-5.

Opiskeluhoitosuunnitelman päivittäminen toteutettiin keväällä 2023 osana Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamaa hanketta (yhteisöllisen opiskeluhoillon kehittäminen esi- ja perusopetuksessa). Asiakirja ilmentää paikallisella tasolla opiskeluhoillon palveluiden käytännön järjestämisen sekä yhteistyön eri toimijoiden kanssa. Esiopetuksen opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseksi on hyödynnetty Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteita, Laukaan paikallista esiopetussuunnitelmaa ja siinä olevaa opiskeluhoillon osuuden tekstiä. Suunnitelmaa on tehty moniammatillisesti mm. opiskeluhoillon ohjausryhmän, esiopetuksen ohjausryhmän, alueellisten esiopettajien tapaamisissa ja Keski-Suomen hyvinvointialueen opiskeluhoitopalveluiden ja muiden sidosryhmien kanssa.

Sosiaali- ja terveystieteiden järjestämisvastuu siirtyi hyvinvointialueille 1.1.2023. Nyt Keski-Suomen hyvinvointialue vastaa opiskeluhoillon psykologi- ja kuraattoripalvelujen sekä neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon järjestämisestä alueellaan sijaitsevien oppilaitosten opetuksessa tai koulutuksessa oleville oppilaille heidän kotipaikastaan riippumatta.

2. Opiskeluhoillon keskeiset tavoitteet ja periaatteet

Opiskeluhoillolla tarkoitetaan oppilaan ja opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteisössä.

Opiskeluhoito koostuu lakisääteisistä palveluista ja niitä täydentävistä palveluista ja lapsella on oikeus saada maksutta opiskeluhoito, jota opetukseen osallistuminen edellyttää. Esiopetuksen opiskeluhoito koskee myös pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevia lapsia.

Opiskeluhoillon tavoitteet, tehtävät ja toteuttamisen periaatteet muodostavat jatkumon esiopetuksesta toisen asteen koulutukseen saakka. Yhtenäiset käytännöt eri koulutusasteilla, niin esi- ja perusopetuksessa, perusopetukseen valmistavassa opetuksessa ja lukio-opetuksessa tukevat eri kehitysvaiheissa lapsen ja nuoren terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen sekä perusopetuksen välinen vuorovaikutus on tärkeää toteutettaessa opiskeluhoillon toimintaa. Monialaisen yhteistyön rakenteita, muotoja ja toimintatapoja kehitetään esiopetusyhteisössä ja eri yhteistyötahojen kanssa, myös opiskeluhoillon osalta. Kehittämistyö edellyttää opiskeluhoillon suunnittelua ja sen arviointia.

[Oppilas- ja opiskelijahuoltolain](#) (L1287/2013) mukaan opiskeluhoito on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää, yhteisöllistä hyvinvointia tukevaa työtä eri kouluasteilla. Opiskeluhoito on kaikkien yhteinen tehtävä. Ensisijainen vastuu esiopetusryhmän ja -yksikön hyvinvoinnista on esiopetuksen henkilökunnalla ja päiväkodin-/ koulunjohtajalla. Esiopetuksen opiskeluhoillon toteutumisesta vastaavat esiopetusta järjestävien yksiköiden esihenkilöt (koulun- ja päiväkodinjohtajat) sekä esiopettajat ja muut opiskeluhoillon toimijat yhdessä. Koulun- tai päiväkodin johtaja vastaa siitä, että yksikkökohtaiset tarkennukset opiskeluhoitosuunnitelmaan ovat asianmukaisesti laadittu, ja että esiopetuksen henkilöstöllä on riittävä osaaminen opiskeluhoillon toteuttamiseen. Esiopetusyhteisön tai lasten hyvinvoinnissa havaittuihin huolenaiheisiin etsitään ratkaisuja yhdessä huoltajan kanssa.

Opiskeluhoito järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja Keski-Suomen hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva

ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä lapsen ja hänen huoltajansa kanssa ottaen huomioon lapsen ikä ja edellytykset. Opiskeluhoitoon sisältyvät esiopetuksen toiminta, riittävät ja maksuttomat opiskeluhoitopalvelut (eli psykologi- ja kuraattoripalvelut, neuvolapalvelut sekä yksittäistä oppilasta koskeva monialainen, yksilökohtainen oppilashuolto). Opiskeluhoitopalvelut järjestetään ensisijaisesti lähipalveluna, jolle opetuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat. Palvelut järjestetään lain edellyttämässä määrääjoissa ja sitä ohjaa lapsen edun ensisijaisuus. Käytettävissä olevista opiskeluhoitoon palveluista tiedotetaan huoltajille ja heitä ohjataan hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhoitoon palveluja.

Lasten kehitysympäristön ja esiopetuksen toimintaympäristön muutosten myötä opiskeluhoitosta on tullut yhä tärkeämpi osa esiopetuksen perustoimintaa. Opiskeluhoito liittyy kiinteästi esiopetuksen tehtävään edistää lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytyksiä ja tätä työtä tehdään monialaisesti.

Opiskeluhoitoa ohjaavia arvoja ovat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen lapseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen. Lapsen ja huoltajan osallisuus, suunnitelmallinen yhteistyö ja opiskeluhoitosta tiedottaminen lisäävät opiskeluhoitoon tuntemusta ja edesauttavat palveluihin hakeutumista. Eri ammattiryhmiin kuuluvien työntekijöiden keskinäinen konsultaatio on tärkeä työmenetelmä opiskeluhoitossa.

Opiskeluhoitoon tavoitteena on:

- edistää oppimista, terveyttä ja hyvinvointia
- edistää lasten ja huoltajien osallisuutta ja kuulluksi tuleamista
- turvata varhainen, matalan kynnyksen tuki
- ennaltaehkäistä ongelmien syntyä korjaavan työn sijaan
- edistää oppimisympäristön hyvinvointia, terveellisyttä ja turvallisuutta, esteettömyyttä, yhteisöllistä toimintaa sekä kodin ja esiopetuksen välistä yhteistyötä
- tukea lasten mielenterveyttä ja psykososiaalista hyvinvointia
- turvata opiskeluhoitopalveluiden yhdenvertainen saatavuus ja laatu
- tukea yksilöä kehittämällä yhteisöä
- tukea esiopettajan työtä
- vahvistaa opiskeluhoitoon toteuttamista ja johtamista toiminnallisena kokonaisuutena ja monialaisena yhteistyönä

2.1. Opiskeluhoitoon suunnitelmat

Opetuksen järjestäjän on laadittava opiskeluhoitosuunnitelma opiskeluhoitoon kokonaisuuden toteuttamiseksi. Se laaditaan yhteistyössä opiskeluhoitoon toimijoiden, opiskelijoiden sekä huoltajien kanssa.

Suunnitelman tulee sisältää:

1. opiskeluhoitoon toteuttamisen tavoitteet ja keskeiset periaatteet
2. toimenpiteet opiskeluhoitoon toteuttamiseksi
3. toimenpiteet opiskeluhoitoon seuraamiseksi (omavalvonta).

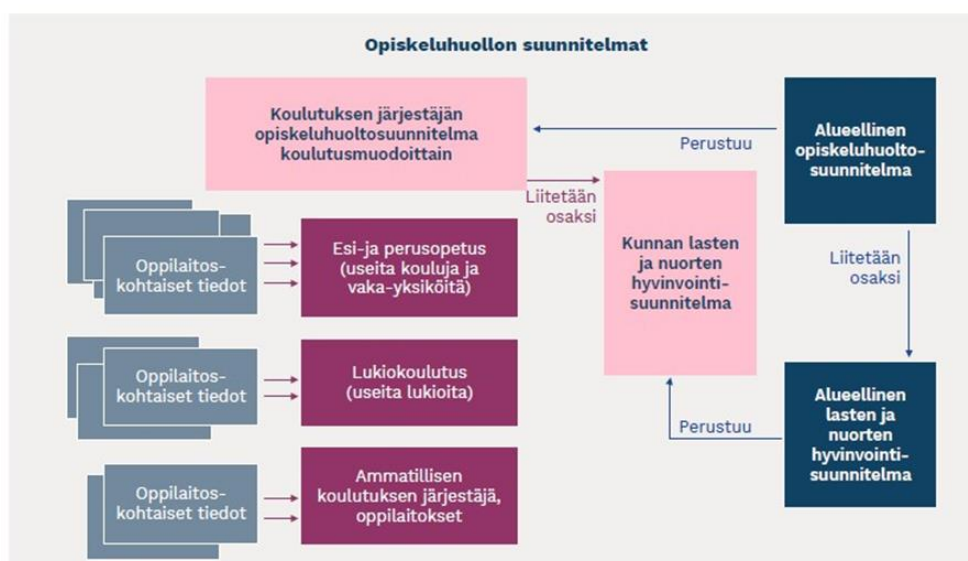
Lisäksi opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhoollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten on suunnitelma, joka sisältää esiopetussyksikkökohtaisia tietoja. Opetuksen järjestäjän tulee kuvata opiskeluhoitosuunnitelmassa, miten suunnitelman toteutumista esiopetussyksiköissä seurataan ja tarkistetaan tarvittaessa. Opetuksen järjestäjä päättää paikallisesti, miten tarvittavat tiedot asiakokonaisuuksista kootaan ja miten esiopetussyksiköiden toimintaa niiden avulla ohjataan.

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma



Kuva 1. Laitinen Kristiina. 17.2.2023. Opiskeluhoito uudistuu, Opetushallitus

Paikallisella tasolla opiskeluhoollon kokonaisuus muodostuu suunnitelmista, jotka yhdessä ohjaavat opiskeluhoollon suunnittelua ja toteutusta. Suunnitelmien valmistelussa tulee tehdä monialaisesta yhteistyötä mm. hyvinvointialueen kanssa.



Kuva 2. Kuntaliitto. Opiskeluhoollon järjestäminen 2023 – pikaopas muutoksessa

Esiopetuksen opiskeluhoollon toteutuminen arvioidaan lukuvuoden lopussa. Koulujen esiopetusryhmien opiskeluhoollon suunnitelmat sisältyvät koulukohtaisiin lukuvuoden toimintasuunnitelmiin ja niiden arvioinnista kootaan opiskeluhoollon koskeva arviointi yhteenvedoksi. Päiväkotien opiskeluhoollon suunnitelman tarkennukset laaditaan ja arvioidaan esiopetusyksikkökohtaisesti. Siihen lisätään jokaisessa esiopetusyksikön ryhmän omat tarpeet ja erityispiirteet ja tarkennetaan muut esiopetusyksikkökohtaisesti annettavat tiedot. Monialaisissa yhteistyötapaamisissa esiopetuksen ja opiskeluhoollon eri toimijoiden kanssa alueittain (Kirkonkylä, Lievestuore ja Leppävesi-Vihtavuori) arvioidaan monialaisen yhteistyön resurssia ja toteutumista. Yksikkökohtaisista tarkennuksista laaditaan yhteenveto, jota opiskeluhoollon ohjausryhmä hyödyntää kootessaan tietoa opiskeluhoollon toteutumisesta sekä käyttää kehittämistyön pohjana.

3. Opiskeluhoollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhoollon palvelut

Arvioon opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoollon palveluista (ikäryhmälle tarkoitettut neuvolapalvelut sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) kootaan tiedot kultakin esiopetusyksiköltä. Tiedot ilmoitetaan opiskeluhoollon palvelujen ammattilaisten henkilötyövuosina ja tiedot kerätään Laukaan päiväkotien esiopetuksesta yksiköittäin. Koulujen esiopetusryhmien tiedot kirjataan koulujen toimintasuunnitelmaan.

Arvioilla varmistetaan opiskeluhoollon riittävyys huomioiden lasten ja esiopetusyksiköiden tarpeet, terveystarkastusten ja henkilöstömitoitusten toteutuminen sekä palvelujen järjestäminen määrääjässä. Kokonaistarpeen arviossa huomioidaan esimerkiksi esiopetusyksiköiden määrä ja esiopetuksen lapsimäärä sekä toimintaympäristön erityispiirteet. Arviossa huomioidaan lisäksi esimerkiksi tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien sekä maahanmuuttotilastaisten lasten lukumäärät ja osuudet.

4. Esiopetuksen toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi

Yhteisöllinen opiskeluhoollon on tärkeä osa esiopetuksen toimintakulttuuria ja sen kehittäminen edellyttää johtamista. Lasten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu oppilas- ja opiskelijahuoltolain 6 §:n mukaisesti yhteisöllisen työn kokonaisuuteen. Tällä tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla edistetään, seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja oppimista sekä ehkäistään syrjäytymistä. Siihen kuuluvat fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus. Pedagoginen turvallisuus koostuu turvallisesta kasvu- ja oppimisympäristöstä, sen lapsista ja aikuisista sekä heidän välisistä verkostoista ja toiminnasta. Esiopetuksen henkilökunnalla on ensisijainen vastuu esiopetusyhteisön hyvinvoinnista.

Yhteisöllistä toimintakulttuuria ja opiskeluhoollon toteuttavat koko esiopetuksen henkilöstö, opiskeluhoollon toimijat ja sidosryhmät. Tavoitteena on lapsen kokemus yhteisöön kuulumisesta sekä turvallisuuden tunne ryhmän jäsenenä. Yhteisöllisessä opiskeluhoollotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään esiopetusyhteisön ja ryhmien hyvinvointia sekä suunnitellaan ja kehitetään arjen toimintatapoja yhteistyössä varhaiskasvatuksen, hyvinvointialueen työntekijöiden sekä muiden kunnan lasten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa. Yhteisöllisen opiskeluhoollon toimintatapoja

vahvistetaan alueellisissa esiopettajien opiskeluhoillon työkokouksissa. Opiskeluhoillon henkilöstöstä ainakin kuraattori osallistuu näihin alueellisiin tapaamisiin (suunnittelu ja arviointi).

Lasten ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen ovat yhteisöllisessä opiskeluhoilossa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Yhteisöllinen opiskeluhoito luo esiopetuksessa edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle.

Osallisuutta

lisäävät toimintatavat edesauttavat myös ongelmien ennaltaehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat laaditaan yksikkökohtaisesti. Päiväkotien esiopetusryhmät noudattavat varhaiskasvatuksen yksikkökohtaista suunnitelmaa ja koulujen esiopetusryhmät kyseisen koulun suunnitelmaa.

Lasta kuullaan häntä koskevissa asioissa ikä ja kehitysvaihe huomioiden, yleensä huoltaja edustaa lasta opiskeluhoiltoon liittyvissä asioissa. Lapsi osallistuu häntä koskeviin tapaamisiin silloin, kun se lapsen tilanteessa on tarkoituksenmukaista. Lasten mielipiteitä, tarpeita, toiveita ja ideoita kuullaan ja selvitetään arjessa mm. havainnoimalla lasten ja ryhmän toimintaa ja ryhmässä esille nousevia ilmiöitä, kuuntelemalla yksittäisen lapsen ajatuksia ja toiveita sekä keskustelemalla lasten kanssa ryhmässä.

Esiopetuksessa otetaan vastaan huoltajien kautta lasten esille tuomia asioita ja saatua tietoa hyödynnetään yhteisöllisen opiskeluhoillon kehittämisessä. Huoltajia tiedotetaan opiskeluhoillon ja perheitä tukevista muista palveluista ja vanhempainilloissa heidän kanssa keskustellaan yhteisesti opiskeluhoilosta ja sen toimintatavoista. Huoltajia kannustetaan tuomaan esille havaintojaan, mielipiteitään ja toiveitaan esiopetuksen toimintaan ja lasten hyvinvointiin liittyvistä asioista.

Laukaassa esiopetuksessa tehdään vuosittain asiakaskysely, jossa yhtenä kysymyksenä ovat opiskeluhoillon palvelut. Lapsikohtaisissa keskusteluissa huoltajan kanssa keskustellaan lapsen hyvinvoinnista ja siihen liittyvistä tarpeista, toiveista ja mahdollisista toimenpiteistä.

Opiskeluhoiltohenkilöstöä, varsinkin kuraattoria, pyydetään esittäytymään esiopetusryhmän syksyn vanhempainiltaan. Myös etäyhteyksien tai esittelyvideoiden hyödyntäminen on mahdollista. Esiopetuksessa kuraattorin työn tavoitteena on toimia osaltaan koko lapsiryhmän hyvinvoinnin, sosiaalisten sekä tunne- ja vuorovaikutustaitojen tukemisessa. Yhteisöllisessä opiskeluhoilotyössä kuraattori vierailee esiopetusryhmissä ja mahdollisuuksien mukaan pitää tuokioita em. asioihin tai ryhmäyttämiseen liittyen, tapaa lapsia ja vanhempia esim. vanhempainilloissa ja tukee esiopetuksen henkilöstöä konsultatiivisesti tai auttaa tuokioiden suunnittelussa ja toteutuksessa. Työ painottuu esiopetusryhmäkohtaiseen opiskeluhoilotyöskentelyyn, konsultaatioon ja nivelvaihetöskentelyyn.

Esiopetusryhmissä toteutetaan Laukaan hyvinvointiopetuksen vuosikelloa. Sen materiaali on saatavissa 'Laukaan hyvinvointiopetuksen vuosikellon materiaalipankki' -nimisestä Teams-ryhmästä, johon liitetään kaikki esiopettajat.

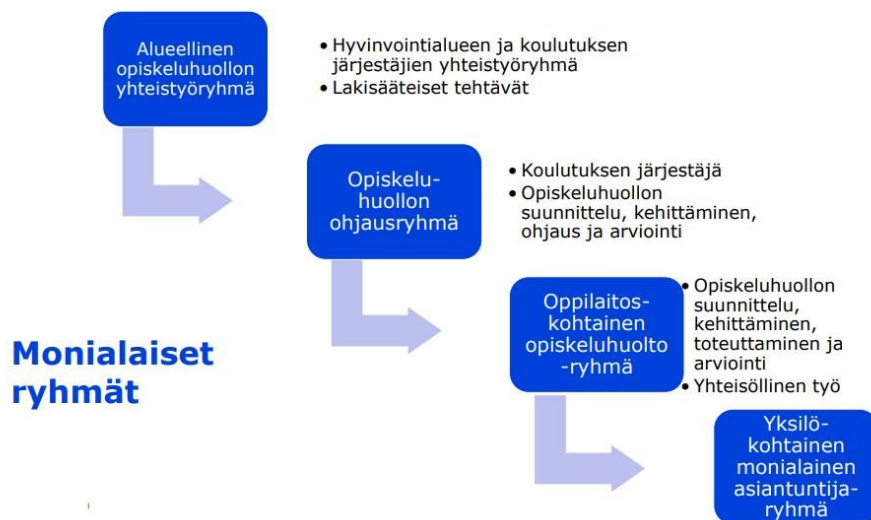
Laukaan esiopetuksessa on hyödynnetty TARMO-hankkeessa vuosina 2020-2022 aloitettua nepsy-tsempparityöskentelyä. Laukaassa toimii osana yhteisöllistä opiskeluhoiltoa varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa lähes kolmekymmentä nepsy-tsempparia. Kaikilla kouluilla on yksi tai useampi nepsy-tsemppari. Varhaiskasvatuksessa

sekä esiopetuksessa varhaiskasvatuksen erityisopettajat toimivat nepsy-tsemppareina. Laukaan nepsy-tsempparitoiminta on osa hyvinvointialueen varhaista tukea lasten ja nuorten ja heidän perheidensä tukemisessa neuropsykiatrisissa vaikeuksissa ja häiriöissä. Nepsy-tsemppareita toimii Jyväseudulla reilut 100.

Nepsy-tsempparitoiminnan tavoite on antaa kasvatustalon ammattilaisille vertaistukea sekä lisätä tietoa ja ymmärrystä neurokirjon lasten ja nuorten kanssa toimimisessa.

Nepsy-tsempparitoimintaa vakiinnutettiin Laukaassa VIP-hankkeessa lv. 22-23 aiemman nepsy-hanke TARMOn jälkeen. Nepsy-työn kehittämistä on jatkettu myös OKM:n yhteisöllisen opiskeluhoillon kehittäminen esi- ja perusopetuksessa -hankerahoituksella Laukaassa vuonna 2023.

4.1. Opiskeluhoitoryhmät



Jokaisella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) 14 § 1 - 4 mom. mukaan. Kaikki oppilashuoltoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa, että ryhmässä on opetushenkilöstön lisäksi ikäryhmälle suunnattuja terveydenhoitopalveluja sekä psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä, sen mukaan kuin käsiteltävä asia edellyttää.

Opetuksen järjestäjän (Laukaan kunta) opiskeluhoillon ohjausryhmä vastaa opiskeluhoillon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta, arvioi opiskeluhoillon toteutumista, vaikuttavuutta ja valvoo opiskeluhoillon kokonaisuutta paikallisella tasolla oppilas- ja opiskeluhoitolaissa 14§ mukaisesti. Ryhmä koostuu mm. sivistystoimen henkilöstöstä, hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystoimen ammattilaisista sekä sidosryhmien edustajista. Ryhmä valmistelee opiskeluhoiltoon liittyviä asioita kunnan sivistyslautakuntaa ja alueellista opiskeluhoillon yhteistyöryhmää varten.

Esiopetusyksiköt kuuluvat oppilaitoskohtaiseen eli **yksikkökohtaiseen opiskeluhoitoryhmään**. Jos esiopetus järjestetään koulun yhteydessä, se opiskeluhoillon osalta kuuluu koulun monialaiseen opiskeluhoitoryhmään, joka vastaa oppilaitoksen opiskeluhoillon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Sitä johtaa opetuksen järjestäjän nimeämä edustaja, joka useimmiten on rehtori tai koulunjohtaja. Päiväkotien esiopetusryhmistä muodostuu alueelliset esiopetuksen opiskeluhoitoryhmät. Koollekutsujana toimii varhaiskasvatuksen erityisopettaja.

Yksittäistä lasta koskevat asiat käsitellään **tapauskohtaisesti koottavassa yksilökohtaisessa monialaisessa asiantuntijaryhmässä** (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 §), jossa ovat läsnä lapsen asian käsittelyyn välittömästi liittyvät henkilöt. Ryhmän tehtävänä on yhdessä huoltajan ja tarvittaessa myös lapsen kanssa selvittää tuen tarvetta, etsiä sopivia tukimuotoja, järjestää tarvittavaa tukea ja tarvittaessa ohjata perhettä palvelujen piiriin.

Ryhmän kokoa se opetushenkilöstön tai opiskeluhoillon palveluiden edustaja, jolle huoli herää ja asia työtehtävien perusteella kuuluu. Laukaassa ryhmän kokoamisesta ja opiskeluhoitokertomuksen kirjaamisesta (Wilmaan) vastaa esiopetuksessa varhaiskasvatuksen opettaja tai varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Asiantuntijoiden nimeäminen ryhmän jäseniksi ja muiden yhteistyötahojen tai lapsen läheisten osallistuminen ryhmän työskentelyyn edellyttää huoltajan suostumusta.

Hyvinvointialueen on yhdessä alueensa kuntien ja koulutusten järjestäjien kanssa muodostettava **alueellinen opiskeluhoillon yhteistyöryhmä**. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 a §, Terveydenhuoltolaki 15 a §). Jos hyvinvointialueen alueella on kunnan lisäksi muita koulutuksen järjestäjiä, heillä tulee olla edustus yhteistyöryhmässä. Lisäksi yhteistyöryhmässä tulee olla alaikäisten vanhempien tai huoltajien sekä opiskelijoiden edustajia, opiskeluhoillon työntekijöiden edustajia sekä tarvittaessa muita yhteistyötahoja. Yhteistyöryhmä toimii hyvinvointialueen ja sen alueella toimivien koulutuksen järjestäjien yhteistyöelimenä. Sen tehtävänä on mm. valmistella alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma hyvinvointialueen aluevaltuustolle, seurata alueellisen opiskeluhoitosuunnitelman toteutumista ja opiskeluhoitopalvelujen, koulutuksen järjestäjien, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen sekä muiden tarvittavien palvelujen yhteistyön toteutumista sekä käsitellä hyvinvointialueen ja sen alueella toimivien koulutuksen järjestäjien välisiä opiskeluhoillon yhteistyökysymyksiä.

5. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi, yksilökohtainen opiskeluhoito

Yksilökohtaisella opiskeluhoitolla tarkoitetaan ikäryhmälle tarkoitettuja terveydenhuoltopalveluja, jotka järjestetään terveydenhuoltolain mukaisina neuvolapalveluina, opiskeluhoillon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäistä lasta koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhoitoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Yksilökohtaisessa opiskeluhoitossa seurataan ja edistetään lapsen kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista, ehkäistään ongelmia ja tarjotaan varhaista tukea.

Esiopetuksen opiskeluhoitolla on tärkeä merkitys varhaisen tuen turvaamisessa ja ongelmien ehkäisyssä. Lasten yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon sekä opiskeluhoillon tuen rakentamisessa, että esiopetuksen arjessa.

5.1. Lapsen ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin

Esiopetuksen henkilöstöllä on velvollisuus havainnoida lapsen oppimista ja kehitystä. Kun esiopetuksessa huomataan riskejä tai huolta lapsen hyvinvointiin liittyen, esiopettaja keskustelelee asiasta ensin huoltajan / huoltajien kanssa. Jos työntekijä arvioi lapsen tarvitsevan opiskeluhoitopalveluja, on hänen viipymättä otettava yhteyttä terveydenhoitajaan, psykologiin tai kuraattoriin. Yhteydenoton tulee tapahtua lapsen huoltajan suostumuksella. Samalla työntekijä luovuttaa tarvittavat tiedot tuen arvioimiseksi. Varhaiskasvatuksen erityisopettajat voivat konsultoida kuraattoria myös nimettömästi tai vanhempien kanssa niin sovittuaan nimellä tilanteessa, jossa katsovat sen tarpeelliseksi.

Jos huoli lapsen hyvinvoinnista herää tai esim. lapsen perhe kohtaa kriisitilanteen, yhteistyössä huoltajan kanssa kutsutaan koolle monialainen yhteispalaveri, jossa käsitellään lapsen asiaa ja etsitään sopivia tukimuotoja tilanteessa ja tarvittaessa ohjataan perhettä palvelujen piiriin.

Neuvola-, kuraattori- ja psykologipalvelujen toteuttamisesta vastaa Keski-Suomen hyvinvointialue. Opiskeluhoitopalvelut järjestetään lähipalveluna, jolle opetuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat. Esiopetukseen on nimetty koulukuraattori tai kuraattorina voi toimia kouluilla sijaitsevan esiopetusyksikön osalta kyseisen koulun koulukuraattori. Psykologipalvelut toteutetaan esiopetusikäisille terveyskeskuspsykologin palveluna.

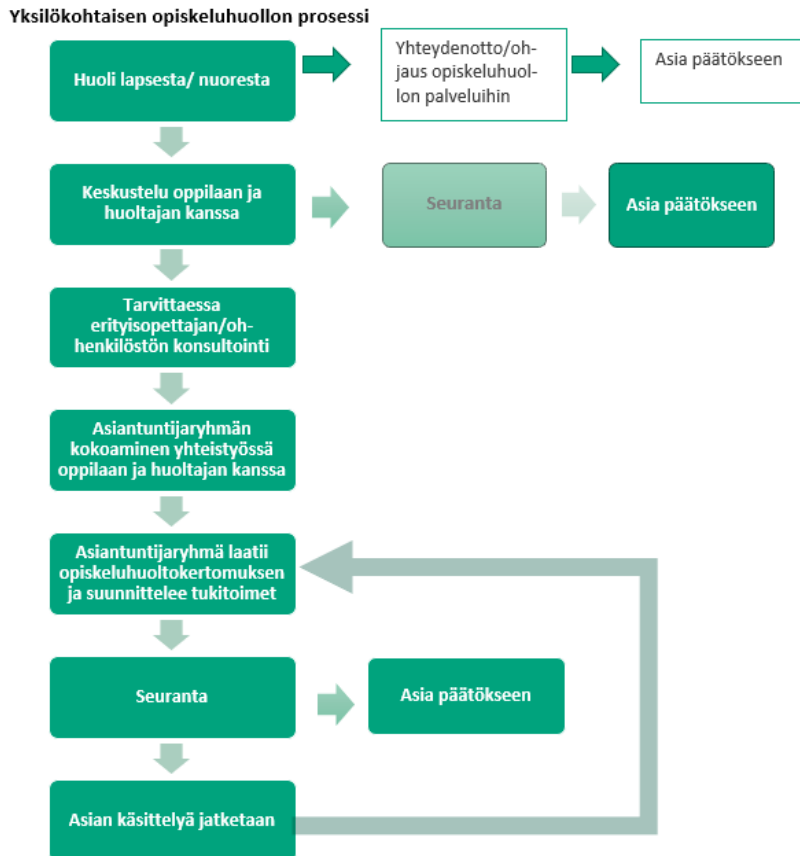
Lastenneuvolassa seurataan ja tuetaan lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä ja tarjotaan kansallisen rokotusohjelman mukaiset rokotteet. Tavoitteena on myös tukea lapsen ja vanhemman välistä vuorovaikutusta, vanhemmaksi kasvamista ja parisuhdetta sekä edistää perheen sosiaalista tukiverkosta.

Vanhempia autetaan löytämään keinoja ratkaista perheen ongelmia ja luottamaan omiin kykyihinsä kasvattajina. Neuvola tarjoaa terveystarkastuksia, seulontatutkimuksia, ohjausta ja neuvontaa. Tarvittaessa järjestetään lapselle tai hänen perheelleen lisäkäyn-
tejä, ohjataan heidät jatkotutkimuksiin tai muun tuen piiriin. Perheen asiakkuus jatkuu neuvolassa raskauden alusta lapsen kouluunlähtöön saakka. Lastenneuvolan terveydenhoitajat osallistuvat sekä esiopetuksen opiskeluhoitopalveluun ja arviointiin sekä tarvittaessa lapsen yksilökohtaisiin palavereihin.

Esiopetuksessa lapsen opiskeluhoitotyöskentelyyn osallistuu pääsääntöisesti terveyskeskuksen **lastenpsykologi**, mutta myös perheneuvolan tai koulupsykologin palveluita käytetään tarpeen tai tilanteen mukaan. Varsinkin lähellä lapsen koulun aloitusta voidaan kutsua mukaan koulun opiskeluhoitopalveluun työntekijöitä. Psykologi on lapsen ja nuoren psyykkisen hyvinvoinnin sekä oppimisen psykologian asiantuntija. Hyvinvointityön suunnittelussa tarvitaan psykologin osaamista lasten ja nuorten kehityksestä, tunne-elämästä, mielenterveyttä suojaavista tekijöistä ja vuorovaikutussuhteista.

Koulukuraattorit työskentelevät esiopetusryhmissä; koulujen yhteydessä olevissa esiopetusryhmissä pääsääntöisesti ko. koulun kuraattori ja päiväkotien ryhmissä esiopetukseen nimetty kuraattori. Yksilökohtaisessa työssä kuraattori voi osallistua lapsen asioissa, yhdessä perheen kanssa ja perheen luvalla koottavaan yksilölliseen, monialaisen asiantuntijaryhmän palaveriin. Myös huoltajat voivat olla yhteydessä kuraattoriin ilman,

että asiaa käsitellään esiopetuksessa. Koulukuraattori pyrkii toteuttamaan yhteisöllistä opiskeluhooltotyötä kaikissa Laukaan esiopetusryhmissä.



5.2. Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen ja opiskeluhoitokertomuksen laatiminen

Yksilökohtainen opiskeluhoito perustuu esiopetuksessa huoltajan suostumukseen. Asiantuntijat opiskeluhoillon henkilöstöstä kutsutaan tapauskohtaisesti koolle. Mukana voi olla myös muita tilanteen kannalta keskeisiä asiantuntijoita tai perheen läheisiä, huoltajan yksilöidyn kirjallisen suostumuksen perusteella. Asiantuntijaryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa lapsen asiassa tarpeellisiksi katsomiltaan asiantuntijoilta. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 19 § 3 mom. ja laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999) 26 § 3 mom.)

Huoltajan osallisuutta tuetaan ja mielipiteitä kuullaan lapsen yksilökohtaisen opiskeluhoillon toteuttamisessa. Lapsen osallisuus ja toivomukset otetaan huomioon toimenpiteissä ja ratkaisuihin hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa ja luottamuksellista. Opiskeluhoitotyö järjestetään niin, että lapsi voi kokea tilanteen kiireettömänä ja hän tulee kuulluksi. Yksilökohtaisessa työssä noudatetaan tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä niitä ohjaavan lainsäädännön mukaan. Opiskeluhoitollisia huomioita ei kirjata lapsen esiopetussuunnitelmaan tai muihin pedagogisiin asiakirjoihin, sillä ne ovat salassa pidettävää tietoa.

Opiskeluhoitokertomukseen tulee kirjata seuraavat asiat:

1. nimi, henkilötunnus ja kotikunta sekä alaikäisen tai muutoin vajaavaltaisen opiskelijan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot;
2. asian aihe, tausta ja vireillepanija;
3. tiedot asian käsittelystä monialaisen asiantuntijaryhmän kokouksessa, kokoukseen osallistuvat henkilöt ja heidän asemansa;
4. suunnitelma toimenpiteistä yksilökohtaisen opiskeluhoillon järjestämiseksi ja niiden toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot;
5. lasta koskeva välttämätön tieto liittyen opiskeluhoillossa toteutettuihin ja toteutettaviin toimenpiteisiin;
6. kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammattinsa tai virka-asemansa.

Opiskeluhoitokertomus muodostuu aikajärjestyksessä, palaverikohtaisesti laadituista erillisistä muistioista. Tämän tarkoituksena on turvata, että opiskeluhoillon tarpeen selvittäminen ja sen pohjalta toteutetut toimenpiteet ja niiden perusteet tulee dokumentoitua asianmukaisesti. Tiedot ovat myös myöhemmin käytettävissä, riippumatta esim. työntekijöiden vaihtumisesta. Lisäksi kaikkien osapuolten, erityisesti lapsen, mutta myös työntekijöiden oikeusturvan kannalta on välttämätöntä, että tiedot säilyvät tallennettuina ja muuttumattomina, myös mahdollisten tulevaisuudessa toteutettavien selvitysten ja toimenpiteiden taustatiedoksi. Opiskeluhoitokertomukseen kirjataan käsitellyn aiheen lisäksi tilanteen seuranta tai tiedonsiirto kouluun. Huoltajan kanssa sovitaan kirjauksen lukuoikeuden määrittelystä.

Opetuksen järjestäjä rekisterinpitäjänä ylläpitää monialaisen yksilökohtaisen opiskeluhoillon rekisteriä (opiskeluhoitorekisteri) ja vastaa opiskelijarekisteriin kuuluvien henkilötietojen lainmukaisesta käsittelystä. Rekisteriin tallennetaan monialaisessa yksilökohtaisessa opiskeluhoillossa laadittavat opiskeluhoitokertomukset sekä muut siihen liittyvissä tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä opiskelijaa koskevat asiakirjat. Opiskeluhoitokertomus tallennetaan Wilmaan, jossa on käytössä sähköinen arkistointi. Lomaketta ei tulosteta eikä muuta opiskeluhoillon rekisteriä muodosteta. Rekisterinpitäjä on nimennyt rekisterille vastuuhenkilöksi sivistysjohtajan. Vastuuhenkilö määrittelee tapauskohtaisesti käyttöoikeudet rekisteriin tallennettaviin tietoihin. Tietopyyntö tähän Wilman rekisteriin liittyen pyydetään osoittamaan kirjallisesti lomakkeella sivistysjohtajalle. Ohjeistus kirjallisten tietopyyntöjen tekemisestä (opiskeluhoitokertomukset) löytyy [Tietosuoja ja tiedonhallinta - Asukkaat \(laukaa.fi\)](https://www.laukaa.fi/tietosuoja-ja-tiedonhallinta-asukkaat)

Oppilas- ja opiskeluhoitolain 23§ mukaan lapsen yksilökohtaisen opiskeluhoillon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä opiskeluhoillossa vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen opiskeluhoillon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Lisäksi heillä on oikeus saada ja luovuttaa toisilleen sekä lapsen opettajalle, rehtorille tai päiväkodin johtajalle ja opetuksen järjestäjälle lapsen opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot (Perusopetuslaki 1288/2013 40 § 2 mom.).

Jos lapsi siirtyy toisen koulutuksen järjestäjän opetukseen, aikaisemman opetuksen järjestäjän on pyydettävä lapsen huoltajan suostumus siihen, että uudelle opetuksen järjestäjälle voidaan siirtää opiskeluhoillon asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia opiskeluhoillon jatkuvuuden kannalta (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki

(1287/2013 23 § 3 mom.). Laukaassa on sovittu, että kuraattori vastaa mahdollisen opetuksen kannalta välttämättömän opiskeluhoollollisen tiedon siirrosta vanhempien luovalla kouluun tai lapsen vaihtaessa ryhmää uuteen esiopetuspaikkaan.

Terveystieteiden henkilöstö ja psykologit kirjaavat yksilökohtaisen opiskeluhoitotyön lakien säätämällä tavalla lapsen potilaskertomukseen ja muihin potilasasiakirjoihin. Opiskeluhoitotyön kuraattorit kirjaavat työssä syntyvät tiedot kuraattorin asiakasrekisteriin. Näiden Keski-Suomen hyvinvointialueen työntekijöiden asiakasrekistereiden rekisterinpitäjänä toimii palvelun järjestävä hyvinvointialue.

5.3. Lapsen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet

Erityisruokavalioihin liittyvistä asioista sovitaan huoltajan ja esiopetuksen henkilöstön välillä. Tarvittaessa tehdään yhteistyötä terveydenhuollon kanssa. Kun terveydelliset syyt edellyttävät erityisruokavalion noudattamista, sen tulee perustua lääkärin tai ravitsemusterapeutin todistukseen. Maidottomuudesta tarvitaan ruokapalveluihin todistus. Todistusta ei edellytetä laktoosittoman tai kasvisruokavalion saamiseksi. Lasten vegaaniruokavalio edellyttää ruokavalio-ohjausta.

Laukaassa käytänteenä on, että ruoka-allergian vuoksi erityisruokavalio toteutetaan, jos ruoka-aineesta voi aiheutua vakavia oireita tai jos vältettävä ruoka-aine on ravitsemuksellisesti keskeinen. Lieviä oireita (esim. suun kutina, lievä iho-oire) aiheuttava ruoka-allergia ei ole edellytys erityisruokavaliolle, vaan oireita aiheuttavia ruoka-aineita käytetään oireiden sallimissa määrin. Lieviä oireita aiheuttavan ruoka-aineen voi siirtää lautasen sivuun tai syödä ko. ruoka-ainetta itselle sopivan määrän.

Erityisruokavalioiden ilmoittamisen lomake löytyy Laukaan kunnan nettisivuilta ruokapalveluiden alta <https://www.laukaa.fi/asukkaat/kasvatus-ja-opetus/opetuksen-ja-varhaiskasvatuksen-palvelut/ruokailu-ja-erityisruokavaliot/>. Huoltaja täyttää lomakkeen ja toimittaa sen suoraan esiopetukseen / kouluun. Huoltajan vastuulla on ilmoittaa ruokavaliossa tapahtuvat muutokset lapsen esiopetukseen / opettajalle, josta tieto siirtyy ruokapalveluun.

Sairausten vaatima esiopetuspäivän aikainen hoito, mm. lääkityksen järjestäminen, suunnitellaan tapauskohtaisesti. Lapsen lääkehoidosta ja sen informoinnista huolehtii huoltaja ja tekee siitä kirjallisen lääkehoitosuunnitelman esiopetuksen kanssa. Päivänäkäisestä lääkityksestä huoltaja informoi henkilöstöä (esim. astmalääkitys) ja jos sairaushoito vaatii henkilöstön koulutautumista, sairautta hoitava taho ja huoltaja huolehtivat tarvittavasta koulutuksesta, terveydenhoitaja voi olla tässä apuna.

6. Yhteistyön järjestäminen lasten ja heidän perheidensä sekä esiopetuksessa työskentelevien ja muiden lasten hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Opiskeluhoito on kaikkien esiopetuksessa työskentelevien ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lasten, huoltajien, esiopetuksen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen työntekijöiden sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhoitotyön toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on opiskeluhoitotyössä keskeistä. Tämä edellyttää yhteisiä toimintatapoja ja erityisesti opetuksen järjestäjän ja

hyvinvointialueen yhteistyötä. Lasten, nuorten ja perheiden tukipalveluita tuottavia tahoja ja heidän työnkuvaansa on kuvattu opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa.

Opiskeluhoillon suunnittelussa ja arvioinnissa yhteistyötä tehdään monialaisesti esiopetuksen ja opiskeluhoillon toimijoiden sekä Laukaan hyvinvointi- ja perhekeskus HyPe:n, lasten mielenterveys- ja perheneuvolapalveluiden, terveydenhuollon sekä sosiaalitoimen työntekijöiden kanssa.

Esiopetuksen opiskeluhoillon toteutumista arvioidaan lukuvuoden lopussa. Koulujen toimintasuunnitelmien arvioinnista kootaan esiopetuksen opiskeluhoiltoa koskeva arviointi yhteenvedoksi. Samoin päiväkotien opiskeluhoitosuunnitelmien arvioinneista laaditaan yhteenvedo. Opiskeluhoillon ohjausryhmä hyödyntää arviointia ja muita hyvinvoinnin ja terveyden mittareita kootessaan tietoa opiskeluhoillon toteutumisesta sekä kehittämistyön pohjaksi.

Opiskeluhoiltoa toteutetaan yhteistyössä lapsen ja huoltajien kanssa. Osallisuus on työtä ohjaava periaate, jonka mukaan lapsella ja hänen huoltajillaan on oikeus saada tietoa ja päästä vaikuttamaan itseä koskeviin asioihin ja päätöksentekoon. Esiopettajalla ja muilla varhaiskasvatuksen työntekijöillä on velvollisuus ohjata lapsi opiskeluhoillon palveluihin ja tiedottaa lapsia ja heidän huoltajiaan hakemaan heidän tarvitsemaan opiskeluhoillon etuisuuksia ja palveluja.

Huoltajat osallistuvat yhteisölliseen opiskeluhoilto-työhön pääsääntöisesti esiopetusryhmän kautta esim. vanhempainiltoihin osallistumalla tai vaikuttamalla asioihin asiakaskyselyiden kautta.

Lasten osallisuutta esiopetukseen ja opiskeluhoiltoon edistetään ikään ja kehitysvaiheeseen sopivilla tavoilla. Esiopettajat tukevat yhteishengen kehittymistä ja lasten hyvinvointia esiopetuksen arjessa. Lasten mielipiteitä kuullaan yhteisöllistä opiskeluhoilto-työtä kehitettäessä.

Lapsen tuen tarpeen osalta tehdään monialaista yhteistyötä myös opiskeluhoillon palveluiden kanssa esim. kutsumalla lapsen tarvitsemat yhteistyötahot mukaan esiopetuskeskusteluun tai muuhun yhteistyöpalaveriin. Kolmitasoisen tuen toimintatavat ja vastuut kuvaillaan tarkemmin Laukaan esiopetussuunnitelmassa.

Keväällä esiopetuksesta siirretään opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot lapsen tulevaan kouluun ja suunnitellaan tuen toteuttamista koulussa. Palaveriihin osallistuvat aina tilanteen ja tarpeen mukaan ne esiopetuksen ja koulun puolella toimivat ammattilaiset, joiden näkemystä ja osaamista tarvitaan kunkin lapsen asianmukaisen ja hänen tarpeitaan vastaavan koulupolun suunnittelussa. Tarvittaessa, mikäli opiskeluhoillon henkilöstöä on ollut esiopetusvuoden aikana työskentelyssä lapsen asioissa, tai ajatellaan, että opiskeluhoillollinen tuen tarve jatkuu koulun alkaessa, palaveriin kutsutaan asiasta ja aiheesta riippuen tarvittava opiskeluhoillon henkilöstöä mukaan.

Oikeus esiopetukseen kuuluu myös sairaalahoidossa oleville lapsille. Perusopetuslain 4a§ mukaan erikoissairaanhoitossa olevan oppilaan opetus järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa (lain 6 tai 28 §:ssä tarkoitettussa) esiopetuksen järjestämispaikassa. Sairalahoidossa olevan lapsen tilanteesta asiaa selvitetään ja yksilökohtaisista ratkaisuksista sovitaan yhdessä moniammatillisesti terveydenhuollon hoitavan tahon, lapsen huoltajan, esiopetuksen henkilöstön ja opiskeluhoillon ammattilaisten kanssa.

7. Suunnitelmat lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta, häirinnältä sekä kriisisuunnitelma

Lapsella on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, johon kuuluu fyysinen, psyykinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus. Turvallisuuden varmistaminen edellyttää opetuksen järjestäjältä suunnitelmallista toimintakulttuurin kehittämistä, yhteistä valmistelua ja yhteisten toimintatapojen luomista esiopetusyksiköiden kanssa. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on lasten ja henkilökunnan turvallisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa.

Rauhallinen ilmapiiri edistää työrauhaa. Rakennuksesta sekä opetustiloista ja -välineistä huolehtiminen ylläpitää ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Turvallisuuden edistämiseen kuuluvat myös esiopetuksen kuljetuksia, tapaturmien ehkäisyä ja tietoturvallisuutta koskevat toimintatavat. Kun esiopetus järjestetään koulussa, otetaan myös esiopetus huomioon kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa.

Kiusaamisen ehkäisy on vaikuttamista lapsiryhmän toimintaan, turvallisen ryhmän luomista sekä vuorovaikutustaitojen vahvistamista. Kiusaamisen ennaltaehkäisy, kiusaamiseen puuttuminen sekä vastuun kantaminen kiusaamistilanteissa ovat aikuisen tehtäviä. Huoltajat ovat tärkeässä roolissa. Onnistunut kiusaamisen ehkäisy edellyttää yhteistyötä ja yhteisiä arvoja huoltajien ja henkilöstön välillä.

Opettajan, päiväkodin johtajan tai rehtorin tulee ilmoittaa esiopetuksessa tai matkalla esiopetukseen tai kotiin tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta tilanteeseen osallistuneiden huoltajille. Koteja kannustetaan ottamaan yhteyttä, mikäli saa tietää ei-toivotusta käyttäytymisestä. Opetushallituksen [Ei kaikelle väkivallalle](#) -sivustolle on koottu tietoa, ohjeita ja työkaluja siihen, miten kiusaamista, häirintää, syrjintää ja väkivaltaa tunnistetaan, miten niitä ehkäistään ja miten niihin voidaan puuttua ja kuinka niitä seurataan varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja oppilaitoksissa.

Kiusaamistilanteisiin puututaan heti ja tarkoituksena on, että kiusaaminen loppuu. Kiusaamistilanteeseen puuttuu se aikuinen, joka on paikalla. Esiopetuksen henkilöstö vastaa tilanteen jälkiselvittelystä ja huoltajien kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Toimintatapoja on kuvattu tarkemmin Laukaan varhaiskasvatuksen kiusaamisen vastaisessa suunnitelmassa.

Opetuksen järjestäjä on laatinut perusopetukseen suunnitelman lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä ja se on hyväksytty Laukaan sivistyslautakunnassa 15.6.2021. Sen pohjana on käytetty Opetushallituksen v. 2020 julkaisua "[Kiusaamisen vastainen työ kouluissa ja oppilaitoksissa](#)".

Kriisitilanteita varten opetuksen järjestäjä on laatinut kriisisuunnitelman ja esiopetusyksiköt tarkentavat omia kriisi- ja turvallisuussuunnitelmiaan omaa yksikköään vastaaviksi. Turvallisuuteen liittyviä harjoituksia pidetään yksiköissä säännöllisesti. Kriisitilanteita varten on laadittu ohjeet ja on nimetty kriisiryhmiä. Tarvittaessa otetaan yhteyttä viranomaisiin tai pyydetään Laukaan evankelis-luterilaisen seurakunnan kriisiryhmän apua.

Turvallisuussuunnitelmana käytetään Laukaan varhaiskasvatuksen turvallisuussuunnitelmaa, joka on saatavilla päiväkodeilla (Intra-verkossa sähköisenä). Kouluilla on käytössä koulukohtaiset turvallisuus- ja kriisisuunnitelmat, joiden piirissä kouluilla sijaitsevat esiopetusryhmät ovat.

Henkilöstöä ja opiskeluhoitopalvelujen työntekijöitä perehdytetään toimintatapoihin erilaisissa ongelmatilanteissa sekä huolehditaan tiedottamisesta ja suunnitelmien päivityksestä. Kriisisuunnitelmia tullaan päivittämään lukuvuonna 2023-2024 siihen liittyvän hanketyön aikana.

8. Lähteet

[Esiopetuksen opetussuunnitelma](#). Laukaa peda.net verkkosivu

[Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014](#)

[Hyvinvointiopetuksen vuosikello](#). Laukaa peda.net verkkosivu

[Kriisisuunnitelma](#) Laukaa peda.net verkkosivu

Kuntaliitto. [Pikaopas opiskeluhoollon järjestämiseen vuonna 2023](#). 22.11.2022.

L 1287/2013 [Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki](#)

L 471/2007 [Lastensuojelulaki](#)

L 628/1998 [Perusopetuslaki](#)

L 611/2021 [Laki hyvinvointialueesta](#)

L 1301/2014 [Sosiaalihoitolaki](#)

L 1326/2010 [Terveystuoltolaki](#)

L621/1999 [Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta](#)

Laitinen Kristiina. 16.2.2023. [Opiskeluhoolto uudistuu](#). Opetushallitus.

[Laukaan lasten ja nuorten hyvinvointi- ja perhekeskus \(Laukaan HyPe\)](#). Laukaan HyPen verkkosivu.

Laukaan varhaiskasvatussuunnitelma <https://peda.net/laukaa/paivahoito/laukaan-varhaiskasvatussuunnitelma2>

Opetushallitus. [Ei kaikelle väkivallalle](#) Opetushallituksen verkkosivu

[Oppilas- ja opiskelijahuolto](#). Opetus- ja kulttuuriministeriön verkkosivu

[Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja seksuaaliselta häirinältä](#). 2021. Laukaa peda.net.verkkosivu.